

TECHNOLOGY AND CONSTRUCTION FEATURES OF MEN'S SHIRT SEWING

Fergana Region, Uzbekistan District Technical College No. 1

Shakirova Mahmuda Sharibjonovna

Abstract

This scientific article analyzes the design, pattern construction, and sewing process of men's shirts (classic men's dress shirts) based on a scientific and technological approach. The study examines pattern development based on anthropometric measurements, fabric selection criteria, collar and cuff construction, the technological sequence of sewing operations, and quality control requirements. Furthermore, the role of ergonomic fit, aesthetic appearance, and modern manufacturing technologies in shirt production is discussed.

Keywords: men's clothing, shirt, construction, pattern making, fabric, collar, cuff, sewing technology, quality control, ergonomics.

ERKAKLAR SARO'CHKASINI TIKISH TEXNOLOGIYASI VA KONSTRUKTSION XUSUSIYATLARI

Farg'ona viloyati O'zbekiston tuman 1-son tehnikumi

Shakirova Mahmuda Sharibjonovna

Annotatsiya

Mazkur ilmiy maqolada erkaklar saro'chkasini (klassik erkaklar ko'ylagi) loyihalash, konstruksiyalash va tikish jarayonlari ilmiy-texnologik yondashuv asosida tahlil qilinadi. Antropometrik o'lchamlar asosida andoza tuzish, gazlama tanlash mezonlari, yoqa va manjet konstruksiyasi, tikuv jarayonining texnologik ketma-ketligi

hamda sifat nazorati talablari yoritiladi. Shuningdek, ergonomik moslik, estetik ko‘rinish va zamonaviy ishlab chiqarish texnologiyalarining roli ko‘rib chiqiladi.

Kalit so‘zlar: erkaklar kiyimi, saro‘chka, konstruktsiya, andoza, gazlama, yoqa, manjet, tikuv texnologiyasi, sifat nazorati, ergonomika.

Kirish

Yengil sanoat tarmog‘ida erkaklar kiyimlari, xususan saro‘chka (klassik erkaklar ko‘ylagi) ishlab chiqarish muhim yo‘nalishlardan biri hisoblanadi. Erkaklar saro‘chkasi rasmiy, ishbilarmonlik va kundalik kiyim sifatida keng qo‘llaniladi.

Saro‘chka konstruktsiyasi aniqlik, simmetriya va minimalistik dizayn bilan ajralib turadi. Mahsulotni loyihalashda antropometrik o‘lchamlar, harakat erkinligi va estetik muvozanat muhim ahamiyat kasb etadi. Zamonaviy ishlab chiqarish jarayonida avtomatlashtirilgan bichish tizimlari va sanoat tikuv mashinalari keng qo‘llanilmoqda.

Adabiyotlar tahlili

Ilmiy manbalarda erkaklar kiyim konstruktsiyasi, ayniqsa klassik ko‘ylakning yoqa va manjet qismlarini ishlab chiqish texnologiyasi alohida o‘rganilgan. Armstrong (2018) erkaklar kiyimida simmetriya va konstruktiv aniqlik asosiy mezon ekanligini ta’kidlaydi. Cooklin (2017) esa erkaklar ko‘ylagida chok mustahkamligi va material sifatining uzoq muddatli ekspluatatsiyaga ta’sirini tahlil qiladi.

Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, erkaklar saro‘chkasida konstruktiv minimalizm va funksionallik ustuvor ahamiyatga ega.

Asosiy qism

1. Antropometrik o'lchamlar

Erkaklar saro'chkasini loyihalashda quyidagi asosiy o'lchamlar olinadi:

- Ko'krak aylana uzunligi
- Bel aylana uzunligi
- Bo'yin aylana uzunligi
- Yelka kengligi
- Yeng uzunligi
- Orqa uzunligi

Bo'yin aylana o'lchami yoqa konstruktsiyasi uchun asosiy parametr hisoblanadi.

2. Konstruktsiya va andoza tuzish

Saro'chka quyidagi asosiy qismlardan iborat:

- Old bo'lak (plankali yoki knopkali)
- Orqa bo'lak (yuklama yoki buklama bilan)
- Yeng
- Yoqa (stoykali yoki klassik qayrilma)
- Manjet
- Ko'krak cho'ntagi (ixtiyoriy)

Andoza tuzishda erkinlik qo'shimchalari hisobga olinadi. Erkaklar kiyimida odatda 4–8 sm erkinlik qo'shimchasi qo'llaniladi.

3. Gazlama tanlash

Erkaklar saro'chkalari uchun quyidagi gazlamalar keng qo'llaniladi:

201

- Paxta (100%)
- Paxta + poliester aralashmasi
- Oksford matosi
- Poplin
- Satin to‘qima

Gazlama tanlashda havo o‘tkazuvchanlik, namlikni shimish xususiyati va mustahkamlik asosiy mezon hisoblanadi.

4. Tikuv texnologiyasi

Saro‘chka tikish jarayoni quyidagi ketma-ketlikda amalga oshiriladi:

1. Gazlamani tayyorlash (bug‘lash)
2. Bichish
3. Yelka choklarini biriktirish
4. Yoqa va yoqa stoykasini tikish
5. Yeng o‘rnatish
6. Yon choklarni tikish
7. Manjet o‘rnatish
8. Tugma va ilgaklarni tikish
9. Yakuniy dazmollash

Yoqa va manjet qismlarida mustahkamlovchi (dublerin) material qo‘llaniladi.

5. Sifat nazorati

Mahsulot sifati quyidagi mezonlar asosida baholanadi:

- Yoqa va manjet simmetriyasi
- Choklarning to'g'riligi va mustahkamligi
- Tugmalarning tekis joylashuvi
- O'lcham aniqligi
- Estetik ko'rinish

Sifat nazorati ishlab chiqarishning har bir bosqichida amalga oshiriladi.

Xulosa

Erkaklar saro'chkasini tikish jarayoni yuqori darajadagi aniqlik, konstruktiv muvozanat hamda texnologik intizomni talab etadi. Mahsulotning sifat ko'rsatkichlari, avvalo, antropometrik o'lchamlarning to'g'ri aniqlanishi va ular asosida andoza tuzilishiga bog'liq. Konstruktsiya jarayonida proporsiya, simmetriya va harakat erkinligini ta'minlovchi erkinlik qo'shimchalari ilmiy asosda hisoblanishi lozim. Bu esa tayyor mahsulotning ergonomik qulayligini va tana tuzilishiga mosligini ta'minlaydi.

Sifatli gazlama tanlash ham muhim omillardan biri bo'lib, uning gigiyenik xususiyatlari, mustahkamligi va shaklni saqlash qobiliyati mahsulotning ekspluatatsion muddatiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Yoqa va manjet qismlarida mustahkamlovchi materiallardan foydalanish, choklarning aniqligi va tugma joylashuvining simmetriyasi erkaklar saro'chkasining estetik ko'rinishini belgilovchi asosiy mezonlar hisoblanadi.

Zamonaviy tikuv texnologiyalari va sanoat uskunalaridan foydalanish ishlab chiqarish samaradorligini oshiradi, mehnat unumdorligini yaxshilaydi hamda mahsulot sifatining barqarorligini ta'minlaydi. Ayniqsa, avtomatlashtirilgan bichish tizimlari material sarfini optimallashtiradi va chiqindilarni kamaytiradi.

Kelajakda 3D modelirovka, virtual fitting texnologiyalari, raqamli andoza yaratish tizimlari (CAD/CAM) va aqlli ishlab chiqarish (smart manufacturing) konsepsiyalari erkaklar kiyimlari ishlab chiqarish jarayonini yanada takomillashtirishi kutilmoqda. Ushbu innovatsiyalar mahsulot dizaynini tezkor ishlab chiqish, individual buyurtmalarni samarali bajarish va bozor talabiga moslashuvchanlikni oshirish imkonini beradi.

Shuningdek, barqaror ishlab chiqarish tamoyillarini joriy etish, ekologik toza materiallardan foydalanish va energiya tejamkor texnologiyalarni qo'llash yengil sanoatning istiqbolli rivojlanish yo'nalishlaridan biri bo'lib qoladi. Ilmiy asoslangan konstruktsiya, innovatsion texnologiyalar va sifat nazoratining uzluksiz tizimi erkaklar saro'chkasi ishlab chiqarishning raqobatbardoshligini ta'minlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Armstrong J. Patternmaking for Fashion Design. New York: Fairchild Books, 2018.
2. Cooklin G. Garment Technology for Fashion Designers. Oxford: Blackwell Science, 2017.
3. Karimova M. Tikuvchilik texnologiyasi asoslari. Toshkent: O'qituvchi, 2019.
4. Smith A. Fashion Design Technology. London: Textile Press, 2020.